

το θέμα της εβδομάδας

■ Κείμενα: Δημήτρης Γκάζης

Περίττοι στον τόπο μας!

Η ζωή γίνεται όλο και πιο αβίωτη για ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας. Η ακρίβεια, η ανασφάλεια, η δυσκολία να τα βγάλει κανείς πέρα, γίνονται καθημερινότητα. Κι όμως, την ίδια στιγμή, οι αριθμοί ευημερούν. Η οικονομία «αναπτύσσεται», οι επενδύσεις αυξάνονται, οι δείκτες βελτιώνονται. Μόνο που αυτή η ανάπτυξη μοιάζει να μην χωρά ολόένα και περισσότερους ανθρώπους. Ολόκληροι κλάδοι και περιοχές οδηγούνται στην παρακμή και την εξαφάνιση, χωρίς κανείς να ενδιαφέρεται πραγματικά για το μέλλον τους. Αγρότες, κτηνοτρόφοι, αλιείς, μικροί επαγγελματίες, κάτοικοι της περιφέρειας. Άνθρωποι που παράγουν, εργάζονται και κρατούν ζωντανό τον τόπο τους, αντιμετωπίζονται περίπου ως περίττοι.

Το πολιτικό σύστημα μοιάζει να αδιαφορεί για τα πραγματικά προβλήματα της κοινωνίας. Η κεντρική διοίκηση οργανώνει το μεγάλο φαγοπότι των επιδοτήσεων, των αναθέσεων, των ιδιωτικοποιήσεων και του ξεπουλήματος δημόσιων πόρων. Κι όταν κάποιος αντιδράσει, όταν η απελπισία βγει στους δρόμους, η απάντηση είναι μερικά επιδόματα, κάποιο pass, μια προσωρινή ενίσχυση. Σαν αυτοκρατορική χάρη προς μελλοθάνατους. Τελευταίο επεισόδιο, η υπόσχεση Μητσοτάκη στους αλιείς ότι θα ασχοληθεί «προσωπικά» με τα προβλήματά τους. Μα δεν είναι αυτός ο ρόλος ενός πρωθυπουργού. Δεν είναι να εμφανίζεται ως σωτήρας κάθε φορά που ένας κλάδος φτάνει στο χείλος της καταστροφής. Είναι να έχει οργανώσει ένα κράτος που προβλέπει, σχεδιάζει, προστατεύει την παραγωγή, και αντιμετωπίζει τα προβλήματα πριν γίνουν αδιέξοδα.

Κραυγή αγωνίας για την ελληνική αλιεία

Συνεχιζόμενες κινητοποιήσεις – Εμπαιγμός με το επίδομα καυσίμου από την κυβέρνηση

Για όγδοη ημέρα συνεχίζονται οι πανελλαδικές κινητοποιήσεις των επαγγελματιών αλιέων, με δεμένα καΐκια, αποκλεισμούς λιμανιών και ιχθυοσκαλών και έντονες διαμαρτυρίες για την οικονομική ασφυξία που αντιμετωπίζει ο κλάδος. Από τον Πειραιά και τη Νέα Μηχανιώνα μέχρι τα Χανιά, οι ψαράδες επιχειρούν να αναδείξουν τα συσσωρευμένα προβλήματα που απειλούν την επιβίωσή τους. Στις κινητοποιήσεις περιλαμβάνονται αποκλεισμοί της πύλης Ε1 στον Πειραιά και ιχθυοσκαλών, και παρεμπόδιση εκφόρτωσης εισαγόμενων αλιευμάτων. Στο επίκεντρο βρίσκεται το εκρηκτικό κόστος των καυσίμων, που καθιστά ασύμφορη ακόμη και την έξοδο των σκαφών στη θάλασσα. Οι αλιείς ζητούν ουσιαστική μείωση του ενεργειακού κόστους, οικονομική στήριξη, αποζημιώσεις για καταστροφές στον εξοπλισμό από θαλάσσια θηλαστικά, αντιμετώπιση του αθέμιτου ανταγωνισμού, διάθεση ευρωπαϊκών κονδυλίων και μέτρα προστασίας της επαγγελματικής αλιείας. Η κυβερνητική απάντηση, με την ανακοίνωση διπλασιασμού της επιδότησης στο αλιευτικό πετρέλαιο, προκάλεσε την οργή των επαγγελματιών, που κάνουν λόγο για «κοροϊδία». Οι κινητοποιήσεις συνεχίζονται, καθώς τα κυβερνητικά μέτρα δεν απαντούν στο πραγματικό μέγεθος της κρίσης, ούτε στα ευρύτερα αιτήματα του κλάδου.

Κοινά προβλήματα του πρωτογενούς τομέα
Η κρίση της ελληνικής αλιείας δεν είναι αποκομμένη από όσα συμβαίνουν συνολικά

στην πρωτογενή παραγωγή. Αγρότες, κτηνοτρόφοι και αλιείς βρίσκονται αντιμέτωποι με την ίδια οικονομική μέγγλη: εκτίναξη του κόστους παραγωγής, συμπίεση των εισοδημάτων, αυξανόμενος ανταγωνισμός από εισαγόμενα προϊόντα, και πολιτικές που αφήνουν τους μικρούς παραγωγούς όλο και πιο απροστάτευτους.

Στην αλιεία προστίθενται οι αυξανόμενες απαιτήσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για ηλεκτρονική καταγραφή, παρακολούθηση των σκαφών και ελέγχους, που συνεπάγονται πρόσθετα βάρη, ιδιαίτερα για τους μικρούς παράκτιους επαγγελματίες. Η αναγκασία προστασίας των αλιευτικών αποθεμάτων δεν μπορεί να μετατρέπεται σε μηχανισμό οικονομικού αποκλεισμού τους. Υπάρχει και μια πρόσθετη, εθνική διάσταση. Η ανεξέλεγκτη δραστηριότητα τουρκικών αλιευτικών (βιομηχανικής κλίμακας), οι καταγγελίες για παραβιάσεις ελληνικών χωρικών υδάτων και η πίεση στα αλιευτικά αποθέματα δημιουργούν συνθήκες άνισου ανταγωνισμού. Την ώρα που οι Έλληνες ψαράδες καλούνται να συμμορφώνονται με ολόένα αυστηρότερους κανόνες, παραμένουν σοβαρά ερωτήματα για την αποτελεσματική προστασία της αλιευτικής δραστηριότητας στις ελληνικές θάλασσες.

Η ελληνική αλιεία σε αριθμούς

Τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και της ευρωπαϊκής βάσης EUMOFA αποτυπώνουν το μέγεθος της κρίσης και τις βαθύτερες αλλαγές που συντελούνται στον κλάδο:

► Η Ελλάδα διέθετε το 2024 περίπου 11.450 αλιευτικά σκάφη, έναν από τους μεγαλύτερους στόλους της Ε.Ε. αριθμητικά. Το 93,6% αυτών έχει μήκος κάτω των 12 μέτρων. Πρόκειται κυρίως για μικρές παράκτιες επαγγελματικές δραστηριότητες.

► Από 81.920 τόνους το 2019, η καταγεγραμμένη παραγωγή μειώθηκε στους 54.708 τόνους το 2024. Πρόκειται για υποχώρηση 33,2% μέσα σε πέντε χρόνια.

► Οι καταγεγραμμένοι απασχολούμενοι περιορίστηκαν από 19.889 το 2019 σε 15.590 το 2024, δηλαδή μείωση 21,6%. Χιλιάδες λιγότεροι άνθρωποι συνδέονται πλέον επαγγελματικά με την παραγωγική δραστηριότητα της θάλασσας.

► Το 2024 η αξία παραγωγής της παραδοσιακής θαλάσσιας αλιείας ήταν 249 εκατ. ευρώ, έναντι 689,5 εκατ. των υδατοκαλλιεργειών. Ένας κλάδος με μεγαλύτερη συγκέντρωση κεφαλαίων και εξαγωγικό προσανατολισμό κυριαρχεί πλέον οικονομικά στην παραγωγή αλιευτικών προϊόντων, χωρίς αυτό να εξασφαλίζει την επιβίωση των μικρών αλιέων.

► Πίσω από τα σχετικά μικρά οικονομικά μεγέθη βρίσκονται χιλιάδες οικογένειες, νησιωτικές και παράκτιες κοινωνίες, η εγχώρια παραγωγή τροφίμων και η ανθρώπινη παρουσία στις ελληνικές θάλασσες.

Η συρρίκνωση της αλιείας δεν αποτελεί, επομένως, μόνο οικονομικό πρόβλημα ενός επαγγελματικού κλάδου. Είναι ακόμη μια πλευρά της συνολικής αποδυνάμωσης της παραγωγικής βάσης της χώρας, με σοβαρές κοινωνικές και εθνικές συνέπειες.